

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Alkotmánybíróság

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

Tárgy: tájékoztatás a IV/1123-0/2019. számú indítvánnyal összefüggésben

Tisztelt Alkotmánybíró Asszony!

Köszönettel kézhez vettem a tárgybeli indítvánnyal kapcsolatos – IV/1123-4/2019. ügyiratszámú – végzését, amelyben foglaltakkal összefüggésben az alábbiak szerint tájékoztatom.

Az alkotmányjogi panaszt előterjesztő gazdasági társaság (a továbbiakban: Indítványozó/Gazdasági társaság) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott indítványában kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 55/B. §-ának alaptörvény-ellenességét annak megsemmisítése mellett.

I. Előzmények

I. 1. Az Indítványozót érintő előzmények

A tárgybeli indítványt előterjesztő [REDACTED] privatizációja útján jött létre, amely során – általános jogutódlás mellett – az Állami vállalat helyébe lépett.

Az Indítványozó az alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy általános jogutódként – külön rendelkezés hiányában – megszerezte az Állami vállalatot megillető, annak munkavállalói részéről készített tervdokumentációkhoz kapcsolódó szerzői jogokból eredő felhasználási jogot minden egyéb vagyoni jogosultság mellett.

A Gazdasági társaság vélekedése szerint az Étv. támadott rendelkezésének hatályba lépése következtében azonban a Magyar Állam – a tulajdonosi minőség igazolása útján megdönthető jogszabályi vélelem keretében – elvonta tőle az előbbiekben hivatkozott tervdokumentációkkal összefüggő vagyoni jogokat, amely intézkedés álláspontja szerint sérti a már megszerzett jogait, illetve a tulajdonhoz és a vállalkozáshoz fűződő alapvető jogát, valamint a tisztességes gazdasági verseny feltételeit.

Az Indítványozó meglátása szerint továbbá kifogásolt jogszabályi előírás a jogbiztonság elvébe, valamint a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába is ütközik.

A Gazdasági társaság mindemellett sérelmezte, hogy mivel nem áll rendelkezésére olyan okirat, amelyben külön, kifejezetten nevesítésre kerül a szerzői jogok átadása, ezért ezen jogok megszerzését nem tudja igazolni annak ellenére, hogy erre a támadott szabály (a jogszabályi vélelem megdöntése útján) lehetőséget ad annak érdekében, hogy az esetleges jogszerző a tulajdonosi minőségét – a Magyar Állammal szemben – bizonyítsa.

I. 2. A tárgybeli indítványban kifogásolt szabály megalkotásának előzményei

A 2015. év elején kezdődött el az építészeti alkotásokhoz kapcsolódó szerzői jogi szabályozás felülvizsgálata. Az Étv. vonatkozó szabályozásának pontosításában a Miniszterelnökség mellett tárcánk számos szervezeti egysége, valamint egyéb szakmai szervezetek is közreműködtek.

Az Étv. Gazdasági társaság részéről támadott 55/B. §-a továbbá az érintett kamarákkal és társadalmi szervezetekkel is előzetesen egyeztetésre került, amely során nem merült fel aggály a hivatkozott – indítványban kifogásolt – rendelkezéssel kapcsolatosan.

A kodifikációs munka során – amely eredményeként törvényi, kormányrendeleti, miniszteri rendeleti és kormányhatározati szabályozás jött létre – alaposan megvizsgálásra került az a korábban hatályos jogi szabályozás, ezt követően pedig a lehető legnagyobb körültekintéssel kerültek kidolgozásra a jelenleg hatályos jogszabályi módosítások.

Tekintettel arra, hogy a szabályozás felülvizsgálata során megállapításra került, hogy annak alapjai vonatkozásában nem szükséges a változtatás, ezért valamennyi módosítás csupán az érintett jogszabályok pontosítására, illetve a fennálló szabályozási rendszer konkretizálására irányult.

A jogszabály-alkotási munkálatok elsődleges célja tehát az volt, hogy alapvetően ne kerüljön sor a fennálló polgári jogi viszonyokba történő beavatkozásra, azonban amennyiben fény derülne az érintett jogszabályi rendelkezésekkel átszótt terület olyan szegmensére, amely tekintetében a szabályozás egyértelműsítésre szorul, akkor az ilyen joghézag kerüljön betöltésre a szabályozás módosítása, illetve pontosítása útján, a kodifikáció eredményeként pedig a jogutódlással megszűnt állami vállalatok részéről előállított tervekhez kapcsolódó szerzői jogok tekintetében fennállt bizonytalanságok – és egyúttal a jelenleg is állami tulajdonban álló épületek felújításával kapcsolatos akadályok – megszűnjenek.

A másodlagos jogalkotói cél pedig arra irányult, hogy lehetővé váljon a nemzeti tervvagyon körébe tartozó tervdokumentációk kutatás céljából vagy beruházások előkészítése során történő rendelkezésre bocsátása.

II. A tárgybeli indítványban támadott jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatos álláspont

II. 1. Az Indítványozó részéről kifogásolt törvényi rendelkezéssel összefüggő megjegyzések, valamint a jogalkotói szándék vizsgálata

A Gazdasági Társaság által előterjesztett alkotmányjogi panaszban támadott Étv. 55/B. §-a a következők szerint rendelkezik: „A jogutódlással megszűnt állami vagy tanácsi tulajdonú tervezővállalatokban létrehozott építészeti-műszaki dokumentációkhoz és az azok alapján megvalósított épületekhez fűződő szerzői jog részét képező felhasználási jog vagy vagyoni jog a nemzeti vagyon részeként az államot illeti meg, kivéve, ha egyértelműen igazolható, hogy az állam a jogutódnak azt kifejezetten átadta.”

A fenti rendelkezés az egyes törvényeknek az építészeti alkotásokra, műszaki létesítményekre és azok terveire vonatkozó szerzői jogi szabályozással összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) alapján vált az Étv. részévé.

A Módtv. általános indokolása – az Indítványozó részéről kifogásolt jogszabályi rendelkezéshez kapcsolódóan – az alábbiakat tartalmazza:

„Az építészeti alkotások szerzői jogi értelemben vett felhasználása (különösen azok valamilyen okból szükségessé váló átépítése esetén) gyakran gyakorlati nehézségekbe ütközik. A mai közhasználatú épületállomány jelentős része a rendszerváltozást megelőző időszakban működő állami tervezőintézetek alkalmazottai által létrehozott építészeti alkotás, ahol felmerül a szerzői vagyoni jogok állami tulajdonlásának kérdése. Jelen törvény egyik célja a megszűnt állami tervezővállalatok jelenleg rendezetlen jogi sorsú építészeti-műszaki dokumentációinak, valamint a privatizációt megelőzően állami pénzeszközök felhasználásával készült épületek építészeti-műszaki dokumentációinak a [REDACTED]

[REDACTED] részére történő átadása, mivel ezek egy része jelenleg is az egyes jogutód cégek birtokában van és nem kerültek be a [REDACTED] állományába.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 1999. szeptember 1-jén lépett hatályba. Azt megelőzően a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Szjt.) szabályozta e kérdést, amely még nem ismerte a vagyoni jogok teljes mértékű átszállásának lehetőségét. (...)

A fentiekre tekintettel a következő esetek fordulhatnak elő.

1999. szeptember 1-jét megelőzően, munkaviszonyban készített tervek, amelyek jogutódlással megszűnt állami vállalatok keretén belül készültek. Az ezen alkotásokhoz kapcsolódó jogok, mint az államot (vagy helyi önkormányzatot) megillető olyan immateriális, vagyoni értékkel rendelkező jogosultságok, amelyeket jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít, azonban ma is a Magyar Államot illetik az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény (továbbiakban: Vtv.) 1. § (2) bekezdés d) pontja, valamint a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (továbbiakban: Nvtv.) alapján.

Ennek jogi hátterét az [REDACTED] 466/1995. (X. 02.) sz. határozata képezi, miszerint az őrzött dokumentumok vagyoni jogai változatlanul állami tulajdonban maradnak, mivel e dokumentumok és a hozzájuk kapcsolódó vagyoni értékű jogok nem kerültek be a társaság könyveibe, az átalakulási és a végleges vagyonmérleg részét sem képezik. Kizárólag a folyamatban lévő, a befejezetlen, a privatizációs szerződés megkötésekor és a vételár

kiegészítése után még mindig befejezetlen tervezési dokumentumok vagyoni jogai kerülhettek a határozat alapján az új tulajdonoshoz.

E vagyoni értékű jogok sorsát az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) új 55/B. §-a kezeli. (...) "Az [REDACTED] 466/1995. (X. 02.) sz. határozatát jelen válaszom mellékleteként megküldöm.

Az Étv. támadott rendelkezésének indokolása szerint „(...)A törvény **egyértelművé teszi azt az egyébként eddig is fennálló jogi helyzetet, amely szerint az állami vagy tanácsi tulajdonú tervezővállalatokban - jellemzően a 70-es, 80-as években - létrehozott építészeti és mérnöki alkotásokra vonatkozó felhasználási jog/szerzői vagyoni jog a jogutódlással megszűnt szervezet jogutódját csak akkor illeti meg, ha a közvetlen vagy közvetett jogutód bizonyítani tudja, hogy a jogutódlás során a megszűnt szervezetet illető tervvagyonba tartozó immateriális eszközöket a szervezetben fennálló vagyoni részesedéssel (pl. üzletrész, vagy részvény) együtt a privatizációs szerződésben az államtól megszerezte. E bizonyítás hiányában a szerzői vagyoni jog nem a céget privatizáló jogutódokat illeti meg. Ez a tervállomány a nemzeti vagyon részeként mindvégig az államot illette meg, és e célból a szerzői jogosultságra (a felhasználási, illetve vagyoni jogok állam általi gyakorlására) vélelmet kell felállítani, amely bizonyítás útján dönthető meg. Fontos tehát hangsúlyozni, hogy a törvény nem kívánja a szerzői felhasználási vagy vagyoni jogokat jogszerűen tulajdonlók jogi helyzetét megváltoztatni.**”

A fenti indokolás értelmezése alapján kijelenthető, hogy az Étv. támadott előírása egy olyan állapotot rögzít, illetve önt normatív formába, amely már a kifogásolt rendelkezés hatályba lépése előtt – a privatizációs eljárások alatt – is fennállt.

A jogszabály-módosítás, illetve pontosítás összefüggésben állt [REDACTED] al – külön jogszabály szerint – üzemeltetett Dokumentációs Központ és Nyilvántartása körébe tartozó feladatokkal is. A [REDACTED] íciós és Információs

[REDACTED] valamint az Országos Építésügyi Nyilvántartásról szóló 313/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. § j) pontja alapján – kezeli ugyanis a jogszabály előírásának megfelelően kötelezően, illetve önkéntesen átadott dokumentációkat, gyűjteményeket és dokumentumtárakat. (A Központ jogelődjeit a korábbi jogszabályok – így például a 181/1999. (XII.13.) Korm. rendelet vagy a 277/2008. (XI. 24.) Korm. rendelet – ugyancsak feljogosították az érintettek által (a megszűnő tervezővállalatok részére) kötelezően benyújtott tervtárak gyűjtésére.

Ahogy az a jelen válaszlevél I. 2. alpontjában is kiemelésre került, a kodifikáció mögött meghúzódó jogalkotói cél arra is irányult, hogy biztosításra kerüljön a nemzeti tervvagyon körébe tartozó tervdokumentációk – kutatási célból vagy beruházások előkészítése érdekében történő – korlátozásmentes hozzáférhetősége, tekintettel arra, hogy a jelenlegi középület-állomány számottevő része a rendszerváltozást megelőző időszakban működő állami tervezőintézetek, illetve gazdasági társaságok keretében került megalkotásra, és az ilyen létesítmények átépítésének szükségessége gyakran felmerül. Az építészeti-műszaki dokumentációk jelentős hányada ugyanakkor jelenleg is az egyes jogutód cégek birtokában van, így az azokba történő betekintés nagymértékben korlátozott, illetve esetenként cégvezetői engedélyhez kötött.

Jóllehet, jelenleg is átadási kötelezettség vonatkozik ezen tervdokumentációk birtokosaira, a tervállomány jelentős részét azonban még mai napig magán tervtárak vagy magánszemélyek birtokolják, illetve őrzik.

II. 2. Az Indítványozó érveinek vizsgálata

Az alkotmányjogi panaszt előterjesztő Gazdasági társaság álláspontja szerint az 1992. évben – a gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Átalakulási tv.), valamint a gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvény (a továbbiakban: Gttv.) privatizáció időszakában hatályban volt rendelkezései alapján – jogszerűen megszerezte az Állami vállalat keretében létrehozott valamennyi építészeti-műszaki dokumentációhoz, valamint az épületekhez fűződő szerzői jogi jogosultságot az Állami vállalatától, annak általános jogutódjaként.

Az Indítványozó tehát – a Módtv. (jelen levél II. 1. alpontjában rögzített) általános indokolásában foglaltakkal ellentétben (tévesen) akként vélekedik, hogy a tervdokumentációval összefüggő vagyoni jogok (felhasználási jog) korábban nem a Magyar Államot, hanem a jogelőd Állami vállalatot illették meg

Az előbbieken hivatkozott. tulajdonosi jog összetevőjét képező részjogosultságok azonban valójában korábban is Magyar Államot illették meg, hiszen az állami tulajdonban álló vállalatok csupán olyan kezelői jogviszony keretében rendelkezhetek a vagyonuk felett, amely keretében – kifejezett ilyen irányú döntésük esetében – lehetőségük nyílt a privatizáció során arra, hogy a tervdokumentációkhoz fűződő vagyoni jogokat a jogutód gazdasági társaságuk részére átruházzák akként, hogy azok a jogutód gazdasági társaságok vagyonmérlegben feltüntetésre kerüljenek.

Az állami tulajdonban álló vállalatok vagyonával tehát a tulajdonosi pozícióban lévő Magyar Állam korábban is szabadon rendelkezhetett, ezért indokolt volt azon állami elhatározás, amely szerint a hivatkozott dokumentumok vagyoni jogai visszatartásra kerültek a privatizáció során. (Az állami tervezővállalatok keretében készült többek között a Paksi Atomerőmű terve, vagy a metrók tervei is, amelyek feletti rendelkezési jogról egészen biztosan nem kívánt lemondani a Magyar Állam.)

Az állami vállalatok jogutódlása keretében tehát az általuk kezelt állami vagyon nem teljes körűen került átruházásra a jogutód gazdasági társaságok részére, hanem tételesen meghatározva, vagyonmérleg alapján. Az Átalakulási tv. 5. § (1) bekezdés *b)* pontja kifejezetten akként rendelkezett, hogy az átalakuló szervezet köteles vagyonmérleget készíteni; és amennyiben a vagyonmérlegben nem került feltüntetésre a hivatkozott tervállomány, úgy az semmiképpen nem képezhetette a privatizáció tárgyát hasonlóan azon esethez, amikor nem került külön rögzítésre a Magyar Állam részéről a jogutód gazdasági társasággal kötött szerződésben az, hogy a tervdokumentációhoz fűződő vagyoni jogosultságokat a Magyar Állam a gazdasági társaság részére átruházza.

A fentiekben írottak, valamint a jelen levél II. 1. alpontjában rögzített szabályozás ellenére is azonban megállapítható, hogy a privatizációval létrejött jogutód vállalatok egy része – az Indítványozó esetéhez hasonlóan – a mai napig a sajátjaként kezeli a jogelőd vállalatnál készült terveket, ebből fakadóan pedig akként értelmezik az Étv. támadott rendelkezését, hogy az beavatkozik a fennálló tulajdoni viszonyaikba.

A sajátként történő kezelés esete azonban semmit nem változtat azon tényen, hogy a tervtárak a privatizáció során nem kerültek a jogutód gazdasági társaságok tulajdonába, hiszen – mint ahogyan annak idején a privatizációt lebonyolító állami szervezet 466/1995. (X. 02.) határozatában kifejezetten rögzítésre került – „*az [ott] őrzött dokumentumok változatlanul állami tulajdonban maradtak, mivel azok nem kerültek be a társaság könyveibe, az átalakulási és a végleges vagyonmérleg részét sem képezik. (...)*”.

E körben hivatkozható az Alkotmánybíróság 3195/2016. (X. 11.) AB határozatra, amelyben a tulajdon alkotmányos védelmével kapcsolatosan következők kerültek rögzítésre: „Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. A tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.

Ebből következik, hogy a korábban tulajdonként megszerzett (és így az alkotmányos tulajdonvédelem alatt álló) vagyoni jogi igényeket védi az Alaptörvény XIII. cikke. Ezt erősítette meg a 3048/2013. (II. 28.) AB határozat (Indokolás [39]) is.”

Tekintettel tehát arra, hogy a tervdokumentációkhoz fűződő vagyoni jogosultságok mindvégig a Magyar Államot illeték meg, ezért a tárgybeli indítvány alapját képező ügyben a tulajdonjog megsértésének esete nem merülhet fel.

A Gazdasági Társaság tulajdoni igényekkel összefüggő panaszával kapcsolatosan kiemelendő továbbá az Alkotmánybíróság 3076/2017. (IV. 28.) számú AB határozata is, amelyben foglaltak szerint „Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében előírt rendelkezés alapvető jogi oltalomban részesíti tulajdont. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. Az Alkotmánybíróság emlékeztet az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében elismert tulajdonhoz fűződő jog körében kialakított következetes gyakorlatára, amely szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével, sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványával, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2014. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]-[44]}.(...) Nem tekinthető továbbá tulajdoni várománynak a gazdasági tevékenységből várható vagy remélt bevétel és nyereség sem.(...) Ezt az érvelést erősíti, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint sem önmagában gazdasági tevékenység, sem a vállalkozások és a vállalkozók által a gazdasági tevékenység végzéséhez szükséges ráfordítások és eszközök megtérülése, piaci értékállósága nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015 (II. 9.) AB határozat, Indokolás [44]-[45]}.”

Nem helytálló tehát az Indítványozónak azon állítása, amely szerint a kifogásolt jogszabályi rendelkezéssel a jogalkotó a Gazdasági társaság által szerzett jogokat elvonta, hiszen ezen

jogok nem őt, és nem is az Állami vállalatot, hanem mindig is a Magyar Államot illették meg, amely tényről – kellő körültekintés mellett – tudomással kellett, hogy rendelkezzen.

A fentiekben írottakra tekintettel kisajátításról sem lehet szó, hiszen az csupán olyan vagyonelemek esetében merülhet fel, amelyek korábban nem tartoztak a Magyar Állam tulajdonába, ez a helyzet azonban a jelen esetben nem merül fel.

E körben megjegyzendő, hogy az Étv. támadott szabályában rögzített, a Magyar Állam tulajdonosi helyzetére vonatkozó vélelem – a kifogásolt rendelkezésben foglaltak értelmében – megdönthető, ha egyértelműen igazolásra kerül, hogy az állam az építészeti-műszaki dokumentációkhoz és az azok alapján megvalósított épületekhez fűződő szerzői jog részét képező felhasználási vagy vagyoni jogot kifejezetten átadta a jogutódnak.

Kijelenthető továbbá, hogy olyan helyzetekben pedig, amikor nem igazolható a tulajdonjog jogutód gazdasági társaság részéről – a vagyonmérlegben történő feltüntetés következtében, vagy a Magyar Állam által a gazdasági társasággal kötött szerződés rendelkezései alapján – történő megszerzése, a tulajdonhoz való jog sérelme fogalmilag kizárt, hiszen ezen esetekben a tulajdonjog mindvégig a Magyar Államot illette meg.

A Gazdasági társaság véleménye szerint az Étv. támadott rendelkezésnek megfelelő módosítása következtében történő tulajdonelvonás nem volt sem szükséges, sem pedig arányos, hiszen az említett tervezővállalatok nem csak állami épületeket terveztek, így nincs olyan megfelelő közérdek sem, amely igazolná az Indítványozó „vagyoni jogának nemzeti vagyonba történő elvonását.”

Tekintettel arra, hogy – a fentiekben írottak szerint – az érintett jogosultságok a privatizációt megelőzően is a Magyar Államot illették meg, így a tulajdonelvonás, illetve annak szükségessége, arányossága, valamint a közérdekesége vizsgálatának indokoltsága sem merülhet fel.

[Az előbbieken írottakkal összefüggésben megjegyzendő, hogy a kifogásolt rendelkezés alkalmazása esetén a hivatkozott vagyoni jogok – ellenkező bizonyítás hiányában – továbbra is a Magyar Állam tulajdonát képezik, így azok nemzeti vagyon körébe tartoznak.

Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szerint (...) „A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.”]

Nem foghat helyt az Indítványozónak azon álláspontja sem, amely szerint a támadott előírás visszaható hatályú jogalkotást valósít meg tekintettel arra, hogy – amint az a fentiekben is rögzítésre került – a jogalkotó egy már létező, azonban a kodifikációt megelőzően a normaszövegben nem rögzített jogi tény jogszabályban történő deklarálását valósította meg.

E körben kiemelendő, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem vezet az Alaptörvény B) cikkének a sérelmére az olyan jogalkotás, amely a gyakorlati jogalkalmazásban előforduló jogértelmezési kérdéseket tisztázta jogalkotói jogértelmezéssel a jövőre nézve. {11/2020. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [46]}

Ugyanígy fontos kiemelni a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatot is, melyben foglaltak alapján a jogalkalmazói gyakorlatból leszűrt jogalkotói (törvényhozó általi) autentikus jogértelmezés a bíróságokra és az érintett szerződő felekre általánosan kötelező, az a jogértelmezés a jogszabály eleve adott tartalmát tárja fel, így ezzel kapcsolatban a visszaható hatály nem értelmezhető. {lásd: 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [96]}.

Megállapítható tehát, hogy a támadott szabályozás a már korábban létező joggyakorlat alapján került megalkotásra annak érdekében, hogy a jogszabály normavilágossága, egyértelmű

értelmezhetősége biztosításra kerüljön, ez azonban az Alkotmánybíróság előzőekben kifejtett következetes gyakorlata alapján nem eredményez visszaható hatályú jogalkotást.

(Példaként megemlíthető, hogy kifejezetten rendelkezett a tervdokumentációk sorsáról az építésügyi-műszaki dokumentációk megőrzéséről és hasznosításáról szóló 181/1999. (XII.13.) Korm. rendelet 2. § (1) bekezdése b) pontjának bb) alpontja, amelyben rögzítésre került, hogy annak hatálya alá tartoznak az [REDACTED] által megnevezett felszámoló, illetve végelszámoló részéről – a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium közreműködésével – a [REDACTED] számára átadandó dokumentációk, így többek között a gazdasági társasággá alakult állami építéstervező vállalatoktól az [REDACTED] elvont terv- és műszaki dokumentációs táruk is.)

A Gazdasági társaság vélekedése szerint a jogelvonást, valamint a visszaható hatályú jogalkotást az is alátámasztja, hogy az – Étv. indoklásában hivatkozott – állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény, valamint a nemzeti vagyronról szóló 2011. évi CXCVI. törvény a privatizáció időszakánál később léptek hatályba.

Hangsúlyozandó azonban, hogy az érintett vagyoni jogok nem az előbbieken hivatkozott törvények rendelkezései alapján kerültek a Magyar Állam tulajdonába, ezen törvények ugyanis csupán említést tesznek arról, hogy az állami, illetve nemzeti vagyonba tartozhat az államot megillető olyan immateriális, vagyoni értékkel rendelkező jogosultság, amelyet jogszabály vagyoni értékű jogként nevesít.

Az előbbieken foglaltakra tekintettel tehát kijelenthető, hogy a támadott rendelkezés „(...) nem von el szerzett jogot és nem sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmán keresztül az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.” (ld.23/2016. (XII. 12.) AB határozat)

Az Indítványozó meglátása szerint a jelenlegi jogi helyzet sérti a vállalkozás szabadságát és a tisztességes gazdasági verseny jogát tekintettel arra, hogy az érintett építmények közül nem mindegyik állami forrásból épült, és ezért a támadott szabállyal a jogalkotó indokolatlan előnyt biztosít azon tervező cégeknek, amelyeket állami forrásból építettek, ugyanakkor a vagyommérlegükben szerepeltek az érintett építészeti-műszaki dokumentációk.

A Gazdasági társaság vállalkozás szabadságának megsértésével kapcsolatos állításával összefüggésben megjegyzendő, hogy a részéről kifogásolt szabályozás – Alkotmánybíróság korábbi döntéseire figyelemmel – nem veti fel az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. Ezzel kapcsolatosan hivatkozható továbbá az Alkotmánybíróság 3/2020. (I. 3.) AB határozata is, amelyben rögzítésre került, hogy „(...) A vállalkozás joga nem abszolútizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [155]}. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmának a meghatározása során arra is rámutatott, hogy »[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne« {282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168.; megerősítette a 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [161]}.”

A tisztességes gazdasági versenyhez való jog Indítványozó részéről állított sérelmével kapcsolatosan mindenekelőtt indokolt rámutatni az Alkotmánybíróság alábbi, 3088/2019. (IV. 26.) számú AB határozatában foglaltakra:

„[a]z Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi szakaszok címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre az előírásokra alapítani [Lásd: 3267/2014. (XI. 4.) AB végzés]” {7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [29]}. (...) Ez utóbbi államcélként került rögzítésre az Alaptörvényben, amelynek XII. cikk (2) bekezdése szerint Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson, illetve ezt fogalmazza meg az indítványozó által felhívott M) cikk (2) bekezdése is, amely az állam kötelezettségét rögzíti a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítása érdekében.(...)”.

Tekintettel arra, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés következményeként a Magyar Állam nem teszi lehetővé az Indítványozó vállalkozási tevékenységét, hiszen a kifogásolt bekezdésben csupán a korábbiakban már fennálló jogi helyzet került szabályozásra, így az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésében, valamint XII. cikk (1) bekezdésében foglalt előírások sérelme nem valósul meg azáltal, hogy a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet egyértelműsítésre került a támadott előírásban. (vö. 3250/2019. (X. 30.) AB határozat)

Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróság a 23/2016. (XII. 12.) számú AB határozatában is megfogalmazta, hogy „Alkotmányjogi panaszt - bizonyos kivételekkel - csak valamely Alaptörvényben biztosított jog megsértése esetén lehet előterjeszteni. Az Alkotmánybíróság például a 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89] bekezdésében elvi élel kimondta, hogy: „mindazok az indítványi elemek, melyek nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítják, hanem valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének megállapítására irányulnak, alkotmányjogi panasz keretében nem bírálhatók el.”(...) Ilyen, nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állító indítványi elemnek minősülnek a hatalommegosztás elve [Alaptörvény C) cikk], valamint a vállalkozás szabadsága és a tisztességes gazdasági verseny [Alaptörvény M) cikk] megsértésének megállapítására irányuló indítványi hivatkozások is.”.

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében tehát a vállalkozás szabadsága, valamint a tisztességes gazdasági verseny nem minősülnek az Alaptörvényben rögzített alapvető jogoknak, ezért azok megsértésére történő hivatkozás nem képezheti alkotmányjogi panasz tárgyát.

Megjegyzendő továbbá, hogy mivel tárgybeli ügyben „ (...) nem versenyjogi tárgyú jogszabályi rendelkezésekről van szó, illetve a támadott jogszabályi rendelkezések nem korlátozzák a piaci versenyt, ezért a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek sérelme sem valósul meg.” (3250/2019. (X. 30.) AB határozat)

Végezetül megállapítható, hogy a vitatott rendelkezés – a Gazdasági társaság álláspontjával ellentétben – nem eredményez jogbizonytalanságot sem, hanem éppen ellenkező eset áll fenn, hiszen a kifogásolt törvénymódosítás (a törvényi és az előterjesztői indokolás szerint is) az azt megelőző időszakban aktuálisan fennállt helyzet megoldását szolgálta azzal, hogy a jogutódlással átalakult, majd privatizált jogi személyeket – a privatizáció alatt és azt követően általuk készített tervállomány vonatkozásában – megillető szerzői vagyoni jogok egyértelmű elhatárolását és védelmét biztosítja.

A kifogásolt rendelkezés megalkotásával a jogalkotó eleget tett az Alkotmánybíróság a 3296/2018. (X. 1.) AB határozatában is hivatkozott – a 9/1992. (I. 30.) AB határozatban megfogalmazott – azon elvárásnak, amely szerint „(...) a jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság az állam - s elsősorban a jogalkotó - köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok világosak, egyértelműek,

működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. (...)

III. Összegzés

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés nem ütközik az Alaptörvény Indítványozó részéről hivatkozott rendelkezéseibe.

Kérem a tájékoztatásom szíves elfogadását.

Melléklet: az ÁPV Rt. 466/1995. (X. 02.) sz. határozata

